

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1968

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Alt Marka | Imprint: Fecr

Yayın No | Publication Number: 1144

Kitap Adı : 21. Yüzyılda Bir Kadın Müfessir

Alt Başlık : Fevkıyye İbrahim'in Kur'an İlimleri'ne Bakışı

Book Title : A Female Mufassir in the 21st Century

SubtitlE : Fawqıyya İbrāhīm's Perspective on the Qur'anic Sciences

ISBN : 978-625-8910-00-1

DOI : doi.org/10.70458/fcr.9786258910001

Yazar | Author: Nefise Efe | orcid.org/0000-0003-0457-192X

Kurum | Institution: T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı

ROR ID: ror.org/007x4cq57

Editör | Editor: Oğuzhan Ş. Yağmur | orcid.org/0000-0003-3620-6118

Yayın Türü: Kitap | Publication Type: Book - Monograph

Yayın Dili: Türkçe | Language: Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 190 (x+180)

Yayın Tarihi | Publication Date: Temmuz | July 2026

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BBIC: HRHT - İslam Teolojisi | Islamic theology

BISAC: REL041000 - Din / İslam / Kur'an ve Kutsal Yazılar | Religion / İslam / Koran & Sacred Writings

THEMA: QRCV - Kutsal metinlerin eleştirisi ve tefsiri | Criticism and exegesis of sacred texts

LC Classification: BP130.4 - Kur'an Çalışmaları ve Tefsir | Qur'an—Criticism, interpretation, etc.

DEWEY: 297.1226 - Kur'an Tefsiri ve Yorumu | Qur'an-Criticism and interpretation (Tafsir)

WoS Category: Din | Religion

WoS Citation Topics (Meso): Kur'an Araştırmaları / İslam Tefsiri | Qur'an Studies / Islamic Exegesis

WoS Citation Topics (Micro): Tafsir (Qur'anic Exegesis) | Kur'an Tefsiri

Scopus Subject Areas (ASJC): 1212 - Din Araştırmaları | Religious Studies

Atf Bilgisi | Cite as: Efe, Nefise. 21. Yüzyılda Bir Kadın Müfessir: Fevkıyye İbrahim'in Kur'an İlimleri'ne Bakışı. FCR Yayın Ltd.-Fecr, 2026.

© Tüm hakları saklıdır | All rights reserved: FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

21. Yüzyılda Bir Kadın Müfessir

Fevkıyye İbrahim'in Kur'an İlimleri'ne Bakışı

Dr. Nefise EFE

Ankara 2026

Yazar Hakkında | About the Author

Dr. Nefise EFE

Manisa'nın Gördes ilçesinde doğdu (1983). Dokuz Eylül Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu (2003). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde *Abdurrahmân İbnü'l-Cevzî ve Tefsirdeki Metodu* isimli teziyle yüksek lisans yaptı (2005). Doktorasını yine aynı üniversitede, *Kurtubî'nin Kur'an İlimleri'ne Yaklaşımı* isimli teziyle tamamladı (2012). Yazarın çeşitli akademik dergilerde yayımlanmış makaleleri, kitap bölümleri ve sempozyum bildirileri bulunmaktadır.

2005-2020 yılları arasında Kur'an Kursu Öğretmenliği yaptı. Halen Diyanet İşleri Başkanlığı Karabağlar İlçe Vaizi olarak görevine devam etmektedir. Evli ve dört çocuk annesidir.

She was born in Gördes district of Manisa in 1983. She graduated from the Faculty of Theology at Dokuz Eylül University in 2003. She completed her master's degree at the Institute of Social Sciences of the same university in 2005 with her thesis entitled *Abd al-Rahmân Ibn al-Jawzî and His Method in Tafsîr*. She completed her PhD at Dokuz Eylül University in 2012 with her dissertation entitled *Qur'anic Sciences in al-Qurṭubî's Approach*. The author has published academic articles in various journals, book chapters, and conference papers.

She worked as a Qur'an Course Instructor between 2005 and 2020. She currently serves as a district preacher (vâ'izâ) at the Karabağlar District Office of the Presidency of Religious Affairs. She is married and a mother of four children.

Kitap Hakkında

21. Yüzyılda Bir Kadın Müfessir

Fevkıyye İbrahim'in Kur'an İlimleri'ne Bakışı

Tefsir ilmi, Kur'an-ı Kerim'in anlaşılması ve yorumlanmasına yönelik faaliyetler doğrultusunda tarihsel süreç içerisinde gelişmiş ve zenginleşmiştir. Kur'an-ı Kerim'de kadınlara önemli bir yer verilmesine ve Hz. Peygamber döneminde sahabî kadınların ilmî faaliyetlerde aktif biçimde bulunmasına rağmen, tefsir tarihinde kadın müfessirlerin yeterince tanınmadığı görülmektedir. Bu durum, kadınların tefsir alanındaki ilmî birikimlerinin ve katkılarının daha yakından incelenmesini gerekli kılmaktadır. Özellikle modern dönemde kaleme alınan tefsirler, kadın müfessirlerin Kur'an İlimleri'ne ilişkin yaklaşımlarını ortaya koyması bakımından önemli bir kaynak niteliğindedir. Çalışmada, 21. yüzyıl kadın müfessirlerinden Fevkıyye İbrahim eş-Şirbînî'nin *Teysîru't-Tefsîr* adlı eserinde Kur'an İlimleri'nin ele alınış biçimi ve müellifin bu alandaki yaklaşımı incelenmektedir. Bu kapsamda sebeb-i nüzûl, nesh, mekkî-medenî, i'rab, vücûh ve nezâir gibi temel Kur'an İlimleri ele alınmış; müellifin bu alanlardan yararlanma biçimi rivayet ve dirayet yaklaşımı çerçevesinde değerlendirilmiştir. Araştırmada nitel yöntem benimsenmiş; eser baştan sona okunarak Kur'an İlimleri ile ilgili bölümler tespit edilmiş ve sistematik biçimde sınıflandırılmıştır. Elde edilen veriler ilgili literatür ışığında değerlendirilmiş, müellifin yaklaşımı metinden seçilen örnekler üzerinden açıklanmıştır. Sonuç olarak bu çalışma, Fevkıyye İbrahim eş-Şirbînî'nin Kur'an İlimleri'ne yaklaşımını ortaya koyarak kadın müfessirlerin tefsir alanındaki ilmî birikimlerinin değerlendirilmesine ve tefsir ilminin daha bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasına katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tefsir Tarihi; Kur'an İlimleri; Kadın Müfessirler; Fevkıyye İbrahim eş-Şirbînî; *Teysîru't-Tefsîr*

About the Book

A Female Mufassir in the 21st Century

Fawqiyya Ibrāhīm's Perspective on the Qur'anic Sciences

The science of tafsīr has developed and enriched throughout history through efforts aimed at understanding and interpreting the Qur'an. Although women hold an important place in the Qur'an and female Companions actively participated in scholarly activities during the time of the Prophet Muhammad, women exegetes have remained relatively underrepresented in the history of tafsīr. This situation necessitates a closer examination of women's scholarly contributions and their role in the field of Qur'anic exegesis. Particularly, tafsīr works written in the modern period provide an important basis for revealing women exegetes' approaches to Qur'anic Sciences. This study examines the manner in which Qur'anic Sciences are addressed in *Taysīr al-Tafsīr*, written by Fawqiyya Ibrāhīm al-Shirbīnī, one of the female exegetes of the 21st century, and evaluates the author's approach within this framework. In this context, major Qur'anic Sciences such as asbāb al-nuzūl (occasions of revelation), naskh (abrogation), Makkī-Madanī, i'rāb (Qur'anic syntax), wujūh and nazā'ir (semantic aspects of Qur'anic words) are examined, and the author's use of these disciplines is evaluated within the framework of riwāyah (transmission-based) and dirāyah (reason-based) approaches. The study employs a qualitative research method. The work was examined thoroughly, relevant sections concerning Qur'anic Sciences were identified, and these sections were systematically classified. The findings were evaluated in light of the relevant literature, and the author's approach was explained through examples selected from the text. Consequently, this study reveals Fawqiyya Ibrāhīm al-Shirbīnī's approach to Qur'anic Sciences and contributes to the evaluation of women exegetes' scholarly contributions in the field of tafsīr, as well as to a more comprehensive understanding of the discipline of Qur'anic exegesis.

Keywords: History of Tafsīr; Qur'anic Sciences; Women Exegetes; Fawqiyya Ibrāhīm al-Shirbīnī; *Taysīr al-Tafsīr*

*Dayandığım ulu dağım,
tutunduğum yüce çınarım olan ve
kendisi vefat edince büyüdüğümü
hissettiğim rahmetli babama ithafen...*

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
Araştırmanın Konusu, Amacı, Yöntemi ve Kaynakları	1
BİRİNCİ BÖLÜM	
KADIN MÜFESSİRLER, FEVKİYYE İBRAHİM ve TEFSİRİ	7
1.1. Kadın Müfessirler	7
1.1.1. Kur'an'ın Bir Kısımını Tefsir Eden Kadın Müfessirler	9
1.1.2. Kur'an'ın Tamamını Tefsir Eden Kadın Müfessirler	12
1.2. Fevkiyye İbrahim	28
İKİNCİ BÖLÜM	
TEYSİRÜ'T-TEFSİR'DE KUR'AN İLİMLERİ	39
2.1. Rivayete Dayalı Kur'an İlimleri	45
2.1.1. Sebeb-i Nüzûl	45
2.1.2. Nesh	56
2.1.3. Mekkî-Medenî	63
2.2. Dirayete Dayalı Kur'an İlimleri	77
2.2.1. Dil ile İlgili Kur'an İlimleri	78
2.2.1.1. İ'râbü'l-Kur'ân	79
2.2.1.2. Vücûh-Nezâir	81
2.2.2. Anlam ile İlgili Olan Kur'an İlimleri	86
2.2.2.1. Muhkem ve Müteşâbih	86
2.2.2.2. Hurûf-ı Mukattaa	93
2.2.3. Üslûba Delalet Eden Kur'an İlimleri	100
2.2.3.1. Hitâbü'l-Kur'ân	101
2.2.3.2. Tekrârü'l-Kur'ân	117
2.2.3.3. Kur'an'da Soru ve Cevaplar	131
2.2.3.4. Aksâmü'l-Kur'ân	138
2.2.3.5. Emsâlü'l-Kur'ân	148
SONUÇ	155
KAYNAKÇA	159
DİZİN	177